

15 mae - 15 mezheven 75

«POBL VREIZH»

B.P. 304

29273 BREST-CEDEX

*
koumanantou

Boutin : 10 lur

Skoazell : adaleg 20 lur

C.C.P. 2746-79 Rennes.

Niv. 64

POBL 1 LUR VREIZH

DAOUZEKVED KENDALC'H U.D.B.

Bodadeg-veur

hon C'hendalc'h

o labourad.

Degemer ar gendalc'hidi

Klitched Le Peuple breton

LOKTUDI III : DAOUZEGVED KENDALC'h* U.D.B.

Dalc'het e oa bet, en Loktudi, d'an naonteg ha d'an ugent a vis ebrel diwezaf, daouzegved **Kendalc'h U.D.B.** Eno e oa deuet an dileuridi (*delegeed*) kaset gant ar c'hevrennoù* — un dileuriad ewid pemp esel —, an holl gamaladed all o doa c'hoant da weled penaos ec'h ae an traoù en-dro, ar gasetennerion hag an dileuridi eus ar broioù bihan gwasket all. Anad eo bet d'an holl an araokadeg bet graet abaoe hon doa lañset **U.D.B.**, unneg vloaz bennaked so. Skoilhoù a beb sort zo en em gavet war hon hent, enkadennoù (*crises*) zo bet iwe a-wechoù, med kammed ha kammed, gant passianted hirbad, omp aet war-raog. Biskoazh n'eo bet krefivoc'h **U.D.B.** N'omp ket darew eta da goufonifi (fouetafi) siriusted ha nerzh **U.D.B.** e-kers (ewid mad) un unvaniezh vogedus gant ar meskailhes a vez o ren e lec'h all.

Sklaeraet eo bet hon stourm. Un toullad reizhadennoù zo bet degaset d'hon reolenn-stur (*charte*) : anatoc'h e vo hiviziken merk sossialist hon ober. Arabad krediñ ewid-se ec'h afe **U.D.B.** da heul roud an awel. Nann 'vad ! An dud a oar penaos omp bet ar re gentañ o kevreañ (eren, liammañ) ar stourm sossialist ouzh ar stourm ewid Breizh. Nemed ec'h eo aet war-raog, abaoe unneg vloaz so, emskiant politikel hon pobl. Tamm ha tamm e teu pobl Vreizh da gompren penaos ne vo savetaet hon bro nemed pa zeuio da vezañ sossialist. Dimp-ni, **U.D.B.** is da vezañ ur gammed en a - raog, hag ur gammed nemedken.

Digoret frank eo bet hon strollad* iwe gant e unnegved Kendalc'h. Beteg-henn, ewid frammañ ur benweg stourm efedus ha krefiv, e oa bet red da **U.D.B.** is kiañ, loeniñ, labourad a-laz-korf. Evel-just, pa vezed e-maes ar jeu, e oa peadra da vezañ spontet, hag ur bern tud n'houllent ket dont e-barzh **U.D.B.** dre ma veze re start. Poent eo avad, ober eus **U.D.B.** ur strollad a-yoc'h e-lec'h m'en em gavo tud a-vern, e-lec'h ma vo plass ewid kement Breton hag a vo a-du gant ur Vreizh sossialist.

Gerwel a reomp iwe an emsaverion sossialist o deus kavet gwell beteg-henn mont e-barzh strolladoù all. Abalamour da betra ne zeufent ket e-barzh **U.D.B.** ? *Abalamour eo re stalineg U.D.B., sañset ?* ur vojenn

eo ; biskoazh n'eo bet digoroc'h na liproc'h hon strollad. *Peogwir eo framm et re start U.D.B. ?* a-holl-viskoazh koulskoude, eo bet re dechet ar Vretoned (hag ar Gelted all) d'an disunvaniezh ; anaon Verkingetoriks n'hon dislavaro ket ! Neuse, martese, *abalamour n'oc'h ket a-du gant hon doare da vezañ dossialist ?* Med n'hon eus ket disklêriet c'hoazh petore (pesort) sossialism a vefe an hini gwellañ ewid Breizh ! Un **Unvaniezh** eo **U.D.B.** : en hon touesk so marksisted, kristenion ha kamaladed a-du gant an emvêrezezh*, *abalamour ec'h eo galleg U.D.B. ?* pa n'eus strollad politikel all brezhonekoc'h ewiti : ur gasetenn vrezhoneg, *Pobl Vreizh*, hon eus e-tal an heni c'halleg, *Le Peuple breton*. Bremañ e vez moulet hon holl afichennoù en brezhoneg koulz hag en galleg. Hag abaoe hon C'hendalc'h en Loktudi eo bet krouet hon c'hevrenn vrezhoneg kentañ en Brest ! Neuse 'ta, perag chom er-maes ?

Ac'hanta ! kenvrois, deuit a-vern da-gaoud **U.D.B.**, da labourad ganimp, da ober ar strollad galloudus a zo ezomm anezañ ewid krouiñ ur Vreizh sossialist a zieuho (*a zilvero*) hon pobl e kement stumm a zo.

* **kendalc'h** : congrès ; **kevrenn** : section ; **strollad** : parti ; **emvêrezezh** : autogestion.

KELOÙ NEWEZ ER RADIO

Cheñchet eo bet eurioù an abadennoù brezhoneg er radio abaoe ar 7 a vis ebrel diwezaf :

- **abadenn ar sul** : Liw an amzer ha spered an dud, a vez klewet bremañ :
 - eus 11 eur da greisteiz war an *M.F.* (93 ha 88,6 mgHz) ;
 - eus un eur da ziw eur goude kreisteiz, war Roazon (423 m) ha Kimerch'h

(214 m) ;

- **berdeiz** e vez diw abadenn bremañ :
 - ar c'hentañ, eus 7 h 20 da 7 h 30, diouzh ar mintin ;
 - an eil, eus 12 h 20 da 12 h 30.

O-diw e c'hallont bezañ klewet koulz war an *M.F.* (93 mgHz) ha war Gimerch'h (214 m iwe). Ugent munud e pad bremañ an abadennoù brezhoneg pemdezieg.

Daou c'hounid zo neuse ewid ar vrezhonegerion pa vo skignet hiviziken an abadennoù brezhoneg war an *M.F.* : da gentañ, eo kalz plijussoc'h selaou aneze, dre m'eo kalz sklaeroc'h ha fraeshoc'h an *M.F.*. D'an eil, e c'hall bremañ an abadennoù pemdezieg bezañ klewet pelloc'h ewid Penn-ar-Bed, peogwir e vez

tapet an *M.F.* war 93 mgHz (ar Roc'h-Tredudon) gant un darn vad eus tud Treger ha Gwened.

A-hend-all, e talc'ho an abadenn dele *Breizh o vevañ* da vezañ skignet, beb pemzegtez, d'ar sadorn, da c'hwec'h eur hanter diouzh an abardaez, war an trede chadenn (*F.R. 3*) ha, d'al lun war-lerc'h, da ziw eur nemed pemp warn-ugent goude kreisteiz, war ar c'hentañ hag an eil chadenn (*T.F. 1* hag *A. 2*). Diw wech ar sizhun iwe, d'ar meurzh ha d'ar gwener da noz, e vo bepred ur vunutenn hanter a vrezhoneg war dele Breizh.

Mad e vefe da beb heni eus lennerion *Pobl Vreizh* reiñ kement-mañ da c'houde d'o mignoned hag ameseion.

3 BREIZH WAR HENT AN DIBOBLAÑ

Gwechall e veze sellet ouzh Breizh evel bro ar vugale nombrus ; se a oa gwir hag e veze kanet meuleudiou d'hon bro, a bourchasse soudarded, martoloded, micherourion ha mitizhion da Baris ha da Frañs a-bezh.

Cheñchet eo penn ar vazh breman, ha sifroù niveridigezh ar pennoù-tud (pe *ressaïsamant*) a vez un druez selled oute. Soñjit ! Ewid Breizh (pewar departamant), pa veze ganet 43 555 a dud, e varwe 30 307, e-korf ar pemp bloaz 1968-1973.

Un dreist-poblañs a 13 048 a dud hebken ewid pemp bloaz !

Ne ousomp ket sifroù peb kanton, evelkent aes eo gweled un dra : ema kreis ar vro o verwel.

E bro Garaes hag e bro Ventroutles ez eo ar gwashañ. E bro Garaes ez eus bet ganet 799 bugel ha marwet 999 den : daou c'hant ouzhpenn ewid ar re varwet. E bro Ventroutles ez eus bet ganet 1 376 bugel ha marwet 1 426 den : hanter-kant ouzhpenn ewid ar re varwet.

E bro Wengamp, nend eo ket kalz gwelloc'h an traoù, peogwir ez eus bet ganet 914 bugel ha marwet 906 den : eizh ouzhpenn ewid ar re newez-c'hanet.

Peogwir nend eus industri ebed e-kreis ar vro, ar re yaouank a ya kuit ; abalamour da se nend eus ket a-walc'h a vabigoù.

Bihanaad a ra an dud ? Gwell a-se, a lâro Yann al leue : a-benn breman nend eus ket a-walc'h a labour ewid an holl, un dra fall e vefe eta gweled ar boblañs o kreskad !

Se zo gweled berr, rag un usin ne c'hall ket dont d'ur vro diboblet. E-men kavoud micherourion ?

Kement-se zo erru dija e bro Limoj : pemp bloaz so ne veze ket kavet ken micherourion a-walc'h ewid an usinoù porselen !

N'eus ket mui netra d'ober pa gouez ur vro er stad vantrus-se.

Nend eo ket c'hoazh c'hoarvezet kement all e Breizh, med emaomp war an hent !

UHELGOAD

Niver an dud :

Koazhet naet niver an dud 'barzh Uhelgoad, peogwir 'weler eo nebeutaet ar boblañs a 10 % (deg dre gant) :

1968 : 2 456 a dud 'barzh ar barres ;

1975 : 2 228 hebken !

Heb kontañ parresioù all ar c'hanton : Skrignag, Bodmeur da skwer...

DISKROG-LABOUR E S.L.E. LANDREGER

Diriaou, 24 a vis ebrel, o deus diskroget labourerion ha laboureresed S.L.E. Landreger gant o labour. Savet n'eus ket pell war zouar ar Vinic'hi, e-kichen Landreger — douar bet gwerzhet marc'had-mad-lous da bennoù bras ar C.G.E. —, an usin-mañ a implij 190 labourer, en o zouesk c'hwec'h-ugent O.S. hag O.P.. Karget int d'ober *kartennoù* ewid kreisennoù ar pellgomz, ul

labour skuizhus ewid an daoulagad hag an nervernoù. Dre ma 'z eus kalz a verc'hed yaouank e-touesk al labourerion, e klask ar batroned c'hoari o mistri ha dav eo d'al labourerion ober muioc'h a fonn eged e lec'h all. Goulenn a reont bremañ un tamm kresk war o fae (150 lur ar mis ewid an oll). A-hend-all, e c'houlennont iwe ma ne vefe paeet den ebed nebeutoc'h ewid 1 500 lur ar mis. Kement-mañ n'eo ket barados an douar eta ! Koulskoude ne faot ket d'ar batroned plegañ ha moarvad e pado pell a-walc'h an afer. Setu e vo red sikour al labourerion da zerc'hel penn. Dija ez int harpet gant sindikadoù C.F.D.T., C.G.T., F.E.N., kelennerion C.E.S., C.E.T. ha lise Landreger, hag emichañs e vint sikouret gant an Dregeris all iwe beteg an trec'h, beteg ma vo roet deze kresk war o fae ha doareoù labour deread.

TI-MEUR : arJUSTISS hag ar PEISANT

Maner Ti-meur

ti-meur 1675. — Lac'het Sebastian ar Balp gant Aotrou maner Ti-meur pe gant e vreur, pa oa deuet da c'houll sikour digante. Aon rag ar Bonedoù ruz : distrujañ a raent *paper timbr* ar roue da gentañ, med setu i krog neuse da zisac'hañ pe da bulluc'hañ maner an aotrou (Kergoad) pe ti an noter (Kallag). Komprenet o doa ar Bonedoù ruz e oa an daou rumm ur memes renkad a zifenne ar memes gwirioù : ar peisant, grevet gant e aotrou a vije diharpet gant an dud a lesenn, barner pe avokad, kenkent ha ma 'c'h ae dirag ar justiss. Kent boud koll o doa bet ar Bonedoù ruz evelkent digarez da embann disklêriadenn Torr-ebern : «Rentet 'vo ar justiss gant tud reizh hanwet ganeomp brois gentil (ar gouerion) ha gopret, i hag o skrivagnerion. Hunvre ha danvez lesenn ar Bonedoù ruz.

Ti-meur 1975. — Menajer Ti-meur, erru peus-kozh, en deus c'hoant da reiñ ar gomanant d'e vab, herwez al lesenn. Med perc'henn an Ti-meur, an aotrou Roc'hoù, (bet maer Karaes, dezañ pewar c'hant dewezh-arad en-dro d'ar maner, n'onn ket ped micherour a-hend-all, ha ped miliard dle ?) n'houll ket, ar mod-se. Dav mont dirag al les-varn : galwet ur prisacher, paeet un avokad. Ar peisant zo sur deus e daol : al lesenn a lâr 'c'hall ur menajer lakaad ar feurm war hanw e vugale. Montroules a nac'h e c'houlenn. Roazon iwe ! Dislâret al lesenn, e-skeud ma 'n doa 'n ur ober pemzeg vloaz 'barzh ar

plass, lakaet diskar ur wèzenn («heb na vije roet urzh dezañ *dre skrid*») ha diheiliañ toenn ur puñs kozh 'barzh e borzh... ha ma 'n dije «*martese*» bet louset ur wech bennaked, gant ur veradenn dour-hañvouez, an ale lec'h 'vez kaset keseg skañv an aotrou da c'haloupad. Torret al lesenn gant al lesioù-barn. Piw gerwel ? Den ebed da rikour ar peisant deus tu Montroules pe Roazon. Egile 'oar an tu da zont a-benn.

Ar gomision war hanter 'c'h a he barner-presidant-ha-perc'henn a-du gant... ar perc'henn. Gant na vo ket bet dispennet c'hoazh ar menajer gant ur prisacher kenderv pe kamarad d'e berc'henn. Hag avokad Roazon, feiz ! lure 'n doa moarvad 'tifenn ar peisant : kavet oa klouar e sarmon. Abaoe eo bet 'pourmen 'barzh Ti-meur ha 'weled ar perc'henn... Pa vez aes da baeañ mewelion, keta !

Petra 'faot deoc'h : daou rumm tud zo war ar bed, an eil rumm 'krignad ha 'vac'homañ egile. Diw renkad.

1675-1975 : n'eus kemm ebed er vro !

DAOUZEG DEN KASSET D'ANTOULLE PLOUSEI(44)

A beb tu eus departamant an Naoned e sav jeu ha trous gant ar gouerion, ar vicherourion, ar studierion oc'h enebiañ ouzh doareoù ar re a ouarn. E *La Vigne-Marou*, e-kichen Plousei (*Plessé*), e oa un atant dileset, hini un den eus an noblañs, ar C'hont Armand. Gant skoazell al labourerion-douar ez eus bet lakaet daou zen yaouank newez-dimezet e-barzh. Goude ali al les-varn, ar bolisserion o deus dilojet anezo dre heg. Kasset int bet d'ar prison gant ar vignoned a oa deuet ewid o diwall. Barnet int bet holl heb termal, heb avokad, heb amzer ewid en em zifenn evel er broioù fachist.

D'an nos, kalz a vignoned all zo erruet e-tal ar prison en Naoned ewid diskouez o c'honnar. Seizh den all warn-ugent zo bet harzet, skoet, gloaset, stlejet d'an ti-poliss. Leset int bet da vont nemed d'an deiz war-lerc'h goude kreisteiz. Ar sindikadoù, kostezennoù politikel ha strolladoù all o deus kemennet e oant stag-ouzh-stag gant ar re lakaet en toull.

AR STÊR-ERZH EWID AN HOLL

Gant an amzer vraw, ez eus bet roet lañs adarre d'an emgann ewid digeriñ frank an hentoù a-hed ar stêr-Erz, e-kichen Naoned. Ne ziskrog ket ar manifestadegoù, evel heni ar sul 27 a vis ebrel. Pedet eo bet an dud hag ar strolladoù ewid kempenn gwenodennoù war ribl ar stêr. Piknik, kan, c'hoari ha son zo bet e-pad al labour hag e-pad an ehanoù. Peb heni en doa kaset gantañ falz, pal, pigell, forc'h hag all. Ha breizheg eo bet evel-just kalz eus an abadennoù.

Ul levr embannet a gont istor ar stourm hag a ro adskridoù eus paperoù ofissiel o tiskouez penaos n'eo ket bet doujet ar plass etre an dour ha douaroù ar berc'henned binwidig.

Chirac a ra goap eus hor genoù !

Klitch Le Peuple breton

Hag adarre ! Ur ministr ouzhpenn oc'h embann ema a-du gant difennerion yezhoù bihan ar Stad c'hall... gant chom fur, avad ! Chirac an hini eo, en dro-mañ ! En ugent linennad bennag, ar gelaouenn *Ouest-France* (08.02.75) he deus graet un diverrañ eus e brezegenn diwar-benn ar bed galleg hag ar yezhoù lakaet en arvar abalamour dezañ. Ne ouifemp ket lavaroud gwelloc'h : blaz an diaoul zo gant ar meuz a servij ar pennministr gall dimp, amañ : prezeg goloet, pilpouzerezh, gevier, komzoù goulo gwisket gant gerioù braw, setu pere eo an temzoù fall a gavomp

ennañ. Aon am eus, avad, e kavfe meur a c'henaoueg ar meuz-se d'o grad beteg e lonkañ evel ul loaïad vel zoken !

*

Sellomp a-dostoc'h ouzh ar pennad-skrid, mar kirit, ha klaskomp e zielfennañ eus hor gwellañ, ha tennañ kentel anezañ : «N'eus ket ezomm d'henn lavared», eme Chirac, «ne fell ket deomp e neb doare e vefe roet hor skwerioù sevenadurel pe zeskadurel dre heg, na — ken meur rag-se, e vefe distrujet ar gizioù kozh, liesdoare, ha doujus-kenan eus ar broioù o deus graet an enor d'ar

Bro-C'hall, koulz ar savadurioù istorel hag ar yezhoù ha sevenadurioù rannvroel a zalvez ar boan da vezañ miret...» Feiz ! Amañ ez eo sklaer an traoù avad ! Gwir-mad eo ! Hervez Chirac, eta, ar brezhoneg, an euskareg, hag an okitaneg a rankfe bezañ klenket ha miret aketus en hor mirdioù evel delwennoù eus ar Grennamzer ha mad pell zo ! A zo braw !

*

«... Abaoe deg vloaz zo, ar Stad he deus kemeret he diarbennou evid ma vefe kelennet ha skinwelet ar yezhoù lec'hel. Mad e vefe kenderc'hel da voned war an hent-mañ hervez ma teuo da c'houlenn ar strolladoù barreg war an danvez, e peb komun hag e peb rannvro. Ar Stad a dle derc'hel kont eus troadur ar speredoù, kalonekaad an embregerezhioù talvoudus heb pouezañ war neb piw bennag. Koulskoude ne asanto ket e teufe kement-mañ un abeg mad da ober reuz. Liestor hon rannvroioù a zle startaad unvaniezh hor broad. N'houlomp ket e wanafe. Kent-se, n'houlomp ket e rivinfe».

Da gentañ penn, taolomp evezh ouzh ar strollad gerioù : «**yezhoù lec'hel**». N'am eus ket ezomm d'e zisplegañ keid hag ac'hann da Foar an Nec'h. Komprenet hoc'h eus moarvad, petra a zalvez. Evid Chirac hag e genseurted, n'eus nemed ur bobl er C'hwec'hkogneg : hini Vro-C'hall. Evid ar yezh, avad, e tiefe bezañ n'het evel ar Jakobined all. Penaos envel ar brezhoneg hag an euskareg ? Parlantoù ? Langachoù ? Trefoedachoù ? Ne vefe ket deread en hon amzer. Ac'hanta ! penaos ? Chirac, ar paotr fin a zo anezañ, en deus graet graet gant un anw-gwan burzhudus : «**lec'hel**». Ur c'havad braw !

Rag-se, neuze, ar galleg a zeu da vezañ ar yezh vroadel hag ar brezhoneg, isyezh ur rummadig Gallaoued eus ar C'hornog-pellañ, na petra 'ta !

E peoc'h ema koustiañs Chirac : «Abaoe deg vloaz zo», gouez dezañ, ar Stad he deus roet frankiz d'he yezhoù «**lec'hel**» en he skolioù hag en he skinwel. A zo gwir. Hogen, peseurt frankiz he deus roet deze ? Unan dister, dister-mezhus, o tiskouez anad penaos e ra fae ar gouarnamant gall warne ! Arsa ! Chirac, daoust hag-eñ e klaskfec'h treiñ lost al louarn dre hor genoù ?

*

M. Chirac d'accord pour préserver les cultures régionales

M. Chirac a défini, hier, sa conception du rôle et de la place du français dans le monde, n'utilisant le mot francophonie que pour dissiper les erreurs que son utilisation a pu faire naître jusqu'à présent.

« Il va de soi, a-t-il dit, qu'il n'est pas question d'imposer par le biais de la langue, nos modèles culturels ou éducatifs, ni de détruire, de ce fait, les traditions très variées et très respectables des pays qui font à la langue française l'honneur de l'utiliser, soit comme langue nationale, soit comme langue officielle, soit comme simple langue d'usage. »

Le Premier ministre a aussi défini sa position au sujet des langues régionales.

« Je serai là-dessus, a-t-il dit, extrêmement net. Tout le patrimoine de la France, qu'il s'agisse des monuments historiques, qu'il s'agisse

des langues et des cultures régionales, mérite d'être préservé.

« L'Etat, depuis dix ans, a pris les mesures nécessaires pour que les langues locales ne soient absentes ni de notre enseignement ni des émissions de télévision. Il convient de poursuivre dans cette voie selon que pourront le suggérer les organismes compétents et les instances régionales ou municipales concernées. Il appartient à la puissance publique de tenir compte de l'évolution des esprits, d'encourager les initiatives intelligentes, sans contraindre qui que ce soit, mais sans admettre pourtant que les problèmes que je viens d'évoquer servent de prétexte aux agitations destructrices. La diversité régionale doit fortifier l'unité de la nation. Il n'est pas question qu'elle l'affaiblisse, encore moins qu'elle la ruine. »

— 8-9 FÉVRIER 1975 —

ouest
france

galleg d'ober gantañ pe evel yezh-Stad pe evel yezh ar pemdez, traken»...

Nann da ! Piw a gredo biken o defe morianed Afrika c'hoariet an diaoul hag e bewar evid goulenn da zeskiñ galleg ? Troadet e oa bet yezh Molière en o genoù gant an drevadennerion c'hall, evel just ! A-holl-viskoazh, ar C'hallaoued zo bet hañvalaourion : Pe ruz pe wenn e vefe bet o gouarnamantoù, an heveleb hunvreoù, an heveleb mennadoù o deus bet ataw : Ledañ dre ar bed levêzon ar galleg hag ar sevenadurezh c'hall, hañvalaad peb hini ouzh o skwer, sevel un impalaeriezh sevenadurel, armerzhel, ha politikel...

Ni, Bretoned, zo gwazh bepred eus ar politikerezh-hañvalaad-mañ, kement ha ken bihan ma n'ema ket gwall-bell hor sevenadur da vezañ peurzstrujet gantañ. Penaos 'ta e c'hellfemp menel diseblant ha sioul a galon o lenn kement a skridoù gaou ?

*

Netra souezhus : Chirac a ziforc'h ar yezhoù **estren** diouzh ar yezhoù **rannvroel** :

«War se (ar yezhoù rannvroel) e vin sklaer ken e vin», emezañ. «Holl binvidigezhioù

IL N'Y A PAS DE PLACE POUR
LES LANGUES MINORITAIRES DANS
UNE FRANCE DESTINÉE A MARQUER
L'EUROPE DE SON SCEAU.

(AVRIL 1972)

«...Ar Stad a dle derc'hel kont eus troadur ar speredoù, kalonekaad an embregerezhioù talvoudus... Dal 'ta ! Ha chalet e vefe hor pennministr en askont da lañs nevez ar sonerezh, ar c'horoll, hag ar yezh, e Breizh hag e lec'h all ? Daoust hag e vefe aet brud *Pobl Vreizh* beteg toull-dor ostaleri Matignon ? Gwenneion a c'hortozomp eta...

E dibenn e brezegenn ema Chirac o valañ an heveleñ bleud hag e gompri Debré, Sanguinetti, ha Daou-Gaol gozh : Un tamm krouz d'an F.L.B. ac'hann. ur meulgan da unvaniezh peurbad ar vroad c'hall alese, ha mad ar stal !
N'eo ket dall hor spered : gouzoud a ouzomp e teu peb tro ar poell-Stad war ar chipod-holen pa vez kaoz eus ar rannvroelezh hag eus gwirioù pobloù bihan Bro-C'hall : un doare d'o nac'h n'int ken. Evid gwir, ar gouarnamant gall ne fell dezañ kemmañ netra war ar poent-mañ, nemed traoù diwar-c'horre evid touellañ tud zo.
Ar brezhoneg eta, n'ouife bezañ estreged ur bitrak didalvoud mad hebken da ziverrañ amzer un dornad folklorourion...

Netra n'en deus cheñchet e Bro-C'hall : ar Jakobined a ren bepred ar Stad, siwazh deomp ! Petra d'ober neuze ? Kendrec'hiñ hor c'henvroiz e faziont o lakaad o fiziañs e tud hag a ra foeltr forzh ebed eus o interestoù. Ar pezh a c'houlennomp-ni, stourmerion U.D.B., n'eo ket dispennadur ar Stad c'hall, na fin ar galleg, hogen savidigezh ur gevredigezh nevez e servij an den ha sevenadur e vro, ha diazezadur un demokratelezh wirion, da lavared eo, ar pal end-eeun eus ar politikerezh.

Mikael Briant.

FEST DU PEUL
FEST
POBL
VREIZH
BRETON

28-29 mezheven
MONTROULEZ

pub PAUL 22700

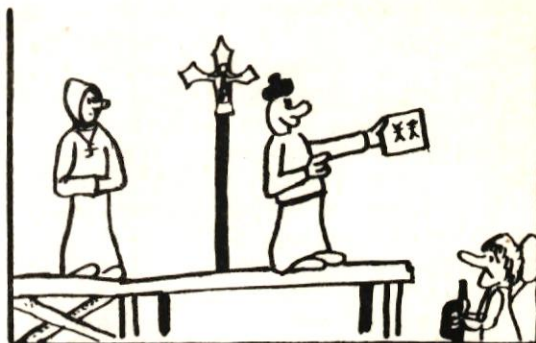
AR BONEDOU RUZ

NEUSE, O VEZAN MA OA KELOU EUS EMBAN-
ADEGOU ER PARRESIOU TRO-WAR-DRO E
C'HALVAS AN OUD DA BLOUGERNEVEL

P'EN DEVOA ECHU GANT E BRESEGENN, AN
DAEROU A ZIVERE EUS DAOLAGAD AN OUD.

TUD E-LEIZH A ZIREDAZ HAG AR BASSION
A VOE DISKOUZET DRE DAOLENNOU
BEW.

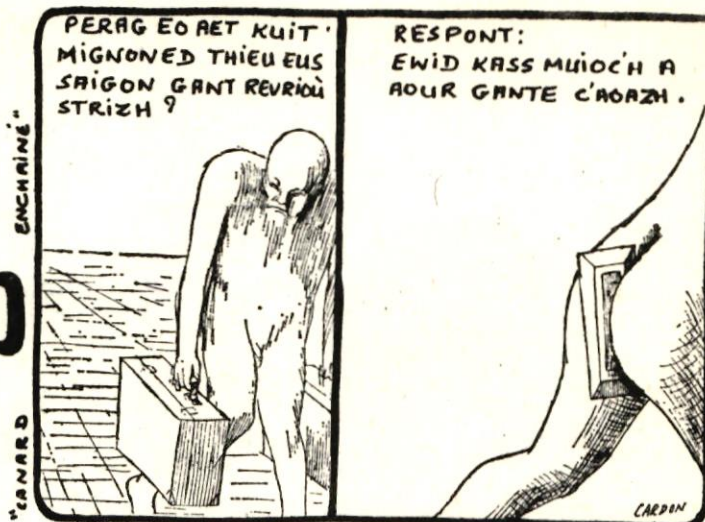
D'AR SUL WAR-LECH E TEJONT ADARRE
DA GOMUNIAN HA DA C'HOUDAN AN INDUL-
JANSOU... HAG AR PEOC'H A RENAS E
KANTON ROSTREN.

F.KERRAIN
D.KERVELLA

(DA VEZAN KENDAL'NET)

AR BED

en-dro dimp

AR BREUDEUR GRIGNOUS

Goude ar votadeg e Bro-Bortugal zo daou dra da lâred diouzhtu. Da gentañ, chom a ra paotred an arme renerion ar vro ha netra ne vo diviset gant ar gannaded newez a-eneb d'o ali. D'an eil, trec'h eo bet an tu-kleiz. Ar sokialourion hag ar gomunourion o-unan o deus bet assambles 50,40 % eus ar mouezhioù. Ha se zo en holl, gant strolladoù bihan all, ouzhpenn 58 % (eizh ha hanter-kant dre gant) ewid an tu-kleiz.

Portugalis neuse zo a-du gant ar sossialism ha gant an dispac'h zoken, se zo sklaer bremañ. Kudennoù zo bepred evel-just, med arabad bezañ souezhet gant se, goude ar reus he deus bet ar vro e-doug amzer ar fachisted.

Pa vez gwelet sifroù ar votadeg, n'eo ket diaes gweled pelec'h ema an dalc'h :

komunourion : 12,5 %
sokialourion : 37,8 %
kreisenourion : 26,3 %

Lod a lavar n'o deus ket disklêriet ar sokialourion, en un doare splann a-walc'h, o mennsioù ressis. Chom a reont etre-daou, herweze : Ar gomunourion, da skwer, o deus aon ec'h afe ar sokialourion da gevredadiñ gant reoù ar C'hreis.

E-kers fest Kala-mae eo bet harzet Mario Soares — gant paotred ar sindikadoù, sañset — da brezegenniñ dirag ar bobl. Hag e strollad da vanifestiñ goude-se ha da huchal sloganou a-eneb ar gomunourion.

N'eo ket bet martese gwall-sirius an afer, rag an trousussañ bramm n'eo ket ar flaeriusañ, evel ma lârer. Ha n'eus forzh penaos ema ataw paotred an arme war ziwall, evel un tad fur ha leun a skiant-prenet o lâred d'e vab henañ : «Soares gaezh ! Ne 'z peus ket a vezh ! Te zo kalz kreñvoc'h eged da vreur bihan, ha Cunhal n'eo ket gouest d'ober kement-se a zroug

dit. Pok dezañ 'ta ha ro peuc'h din bremañ !»

VIETNAM ATAW !

Setu peisant ar Vietnam mestr er gêr adarre, evel ki en e groc'hen. Goude ur bresel hir ha kriz eo bet taolet an alouberion er mor, da vad, emichañs. Trec'h ar Vietkong, harpet gant Vietnamis an Hanternos a c'hall bezañ disklêriet e meur a stumm. Ewidomp-ni avad, eo an trec'h-mañ da gentañ trec'h ar vroadelezh. Deuet eo a-benn paotred o fijama du hag o solennoù kaoutchoug deus an Amerik ollc'halloudeg dre ma oa sanket don enne ar gredenn en o bro c'henidig. Miret o deus e-pad ar bloawezhioù start-se o yezh, o sevenadurezh, doujañs d'o zud-kozh aet da anaon ha dreistoll da Ho-Chi-Minh, ar broadelour meur. Ase o deus kavet, muioc'h moarvad eged e-barzh al levrioù marksad, nerzh-kalon ewid en em gannañ ha gounid.

Ha bremañ ? Bremañ avad, eo red deze adober ar vro mac'het ha dismantret gant an Amerikaned. Dêwet eo bet an darn vrasañ eus ar c'hoadoù, distrujet ar risegoù, an hentoù hag an tiez. Ur bern tud, kozh ha yaouank, zo marw pe nac'hagnet, hag an Amerikaned o deus leset war o lerc'h gisti ha bastarded a vil vern. Breinadur ha teil an *Amerikan way of life* a chom da skarzhañ kuit hag ur gevredigezh sokialour zo da sevel. Hogen, gant skiant-prenet, ijin ha nerzh-kalon eo possubl ober burzhudoù. Setu perag e kredomp en amzer da-zont ar Vietnam. Ur skwer a-boues eo ewidomp-ni, Bretoned, hag ewid meur a bobl vihan all, kendalc'husted ar Vietnamianed. Mod pe vod, ez omp oll Vietnamianed !

KOUMANANTIT DA

LE PEUPLE BRETON

B. P. 304 — 29273 BREST-CEDEX

HANW
HANW-BADEZ
CHOMLEC'H

a gass e goumanant boutin : 20 lur⁽¹⁾
skoazell : 30 lur⁽¹⁾
estrenvro : 30 lur⁽¹⁾

Amañ an arc'hant dre chekenn-bost⁽¹⁾
mandat-lizher⁽¹⁾
chekenn-bank⁽¹⁾

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket.

C.C.P. RENNES 2365—76.

KOUMANANTIT DA

POBL VREIZH

B. P. 304 — 29273 BREST-CEDEX

HANW
HANW-BADEZ
CHOMLEC'H

a gass e goumanant boutin : 10 lur⁽¹⁾
skoazell : adaleg 20 lur⁽¹⁾
estrenvro : 30 lur⁽¹⁾

Amañ an arc'hant dre chekenn-bost⁽¹⁾
mandat-lizher⁽¹⁾
chekenn-bank⁽¹⁾

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket.

C.C.P. RENNES 2746—79.

Beb daou viz lennit :

AL LIAMM

(savet e 1945)

ar gelaouenn nemeti o reifñ,
c'hwec'h gwech ar bloaz,

barzhonegoù, kontadennoù, pennadoù
a beb seurt ha keleier.

80 pajenn e peb niverenn.

Rener : Ronan Huon.

Koumanant : 30 lur. Studierion : 25 lur.

Mme S. Cherel, 100 bd de Verdun Rennes

C.C.P. 2184-34 Rennes.

AR FALZ

KELAOUENN DRIMIZIEG AN Emsav
diazezet gant Yann Sohier
bodet ennañ skolaerien ha kelennerien
Vreiz

a-du gant ur skol vreizeg ha laik gwirion.

Lennit *Ar Falz* ! Koumanantit d'*Ar Falz* !
(25 lur evid 6 niverenn)

AR FALZ, straed Kan-ar-Gwez

29245 Plourin-Montroulez

C.C.P. 430-20 H Roazon.

PAPERENN EMESELAÑ

HANW
HANW-BADEZ
CHOMLEC'H

a c'houlenn dont da vezañ esel eus U.D.B.

En da ('n) ('r) 197 .

Sin :

Da gas en-dro (troc'het pe adskrivet) da :
U.D.B. — B. P. 304, 29273 BREST-CEDEX.

pour ha trichin

F.L.B. ?

E-pad an nos etre ar 14 hag ar 15 a vis ebrel, he deus tarzhet ur vombesenn e Skol-veur al lizhiri e Brest. Kalz distruj a vefe bet en ur sal vras kentelioù. An F.L.B. en dije, sañset, lavaret e oa eñ en devoa graet an taol ewid ma vefe kelennet brezhoneg er skolioù-mamm hag er skolioù kentañ-derez. Un toullad ewezhiadennoù zo tu d'ober.

— Lakaad da darzhañ ur sal en ur Skol-veur pa zeu ministr ar skolioù-meur pa n'en deus netra da weled gant ar skolioù-mamm hag ar skolioù kentañ-derez ne seblant ket gwall-efedus ;

— Lakaad da darzhañ traoù e Breizh n'int ket un arouez splann eus galloud ar Stad (evel ur prefeti pe ur c'hasarn) zo digomprenus, heb efed, ha ne ra nemed treiñ tud ar vro a-eneb d'ar mennosioù a vezer, sañset, o tifenn, ha reiñ abeg d'ar gouarnamant da chom heb kemm e bolitikerezh. Evel-just eo aessoc'h, a-benn ar fin, lakaad ur vombesenn en ul lec'h evel ur skol-veur eged en ur c'hasarn pe ur prefeti pe ur minister, med aessoc'h eo dreist-holl eged stourm war-wel en un doare efedus ha poelleg ;

— Tu zo neuse da soñjal ez eo ar poliss pe un aosadur eneb-breizhad a ra sort traoù ewid treiñ ar Vretoned a-eneb d'ar re a stourm en un doare politikel ewid o dieubiñ ;

— Ma n'eo ket, ar re a ra sort traoù a zlefe prederiañ un tamm a-raog henn ober ha gweled pesort diaesterioù a roont d'an Emsav hag en deus tra-walc'h dija. Ar feulster a zle bezañ implijet gant aked, ewid traoù arouezius, rag a-hend-all ne ra nemed servijoud da enebourion ar pezh a glasker kass war-raog.

Romantelezh ha politikerezh zo daou dra disheñvel, ha n'eo ket an dispac'h ur ribouladeg.

A. L., Roazhon.

LEVRIOU BREZHONEG

(KOZH HA NEVEZ)

TI GIRAUDON

30 Straet Keranpont

22300 LANNION - Pg 35.04.90

SKOAZELLIT POBL VREIZH

Skoazellit Pobl Vreizh hag a zifenn, en hor yezh, Breizh al labourerion, en ur gass ho profoù da : «Pobl Vreizh» K.R.P. 2746-79 ROAZON.

REIZHADENN

Bet hon eus ul lizher digant Loeiz ar Peñseg diwar-benn ar pennad-kaos gantañ hon devoa embannet war niverenn 61 Pobl Vreizh. En em dromplet e oa pa 'n devoa disklêriet en devoa votet Louis Le Roux nebtu (nag a-du, nag a-eneb) ewid afer ar greisenn gulturel vreizhad. En gwirionez, pa 'n devoa votet Louis Le Roux nebtu, e oa ewid ar pezh a oa bet kinniget gant Pierre Bernard (sossialist) : ma vije skrivet rentaoù-kont Assamble Vreizh en brezhoneg koulz hag en galleg.

Sklaeroc'h an traoù bremañ !

GOUEL POBL VREIZH

D'an 28 ha d'an 29 a vis mezheven, e vo ur gouel bras en Montroules (langolvas), aaset gant *Le Peuple breton* ha *Pobl Vreizh*. Eno e vo ur bern arzourion ha kanourion ewid diduañ an dud. Plass a vo iwe ewid an artisaned o devo c'hoant da ziskouez o marc'hadourezh pe ewid an tiez-embann breizhad hag an aosadurioù sevenadurel o defe c'hoant da reiñ brud d'o oberoù. Boued hag evaj a vo eno evel-just.

M'ho peus c'hoant da gaoud ur stand da geñver ar gouel-se, skrivit da :

U.D.B.

B.P. 304

29273 Brest-Cedex.

Deuit d'ober un dro beteg
TI ARZOUR MENEZIOU DU
Koz Cleunf
56 - Langoned

SKOL-HAÑV AR FALZ

Skol-hañv ar Falz, er bloaz-mañ, a vo dalc'het en enes Vazh, adaleg an 28 a vis eost betek ar 6 a vis gwengolo 1975. Digor eo d'an holl skolaerion ha kelennerion (ha tud all iwe), c'hoant dezhe gwellaad o anaoudegezh eus yezh ha kultur hon bro. Setu penaos e vo aaset an traoù :

— d'ar yaou 28 a vis eost : degemer ar stajidi ;

— eus ar gwener 29 a vis eost d'al lun kentañ a vis gwengolo : staj brezhoneg (en brezhoneg penn-da-benn) ;

— d'ar meurzh 2 a vis gwengolo : Bodadeg veur ;

— eus ar merc'her 3 d'ar sadorn 6 a vis gwengolo : staj sevenadurezh (kultur) : brezhoneg ha galleg.

Ewid kaoud muioc'h a zisklêriadurioù, skrivit da :

SKOL VREIZ

Run-avel

29245 Plourin-Morlaix.

En koñje e vo sekretour ar Falz (I.P.L.B.) Skol Vreizh eus ar 14 a vis gouhere d'ar 15 a vis eost. Ne vo ket respontet d'al lizhiri e-pad ar mare-se.

LEVRIOÙ NEWEZ

Ressevet hon eus niverenn gentañ ar gelaouenn newez *Studi* moulet ha skignet gant C.D.R.P. Roazon : *Roll al leorioù hag ar pennadoù bet embannet e brezhoneg e 1973*, gant F. Broudig. Ul levr talvoudus eo, graet prop ha kempenn. Frealzus eo gweled pegement a draoù a vez skrivet e brezhoneg a-benn ar fin. Ur statistik zo bet graet diwar-benn an doareoù-skrivañ implijet (S.A.E., niv. 14). *Pobl Vreizh* n'eo ket kontet dre ma rae e 1973 gant an daou zoare-skrivañ.

Ewid an embannadurioù holl-vrezhoneg ez eus :

ZH 91 %

Falc'huneg + gwenedeg .. 9 %

Cheñchet e vo an traoù sur-mad a-benn daou vloaz ac'hann, peogwir e vo red dere'hel kont eus an doare newez da skrivañ : *Duvalo-Bochereg*, *Assimileg*, *peurlipet*, petra 'vo graet anezhañ 'ta ! ma Doue ?

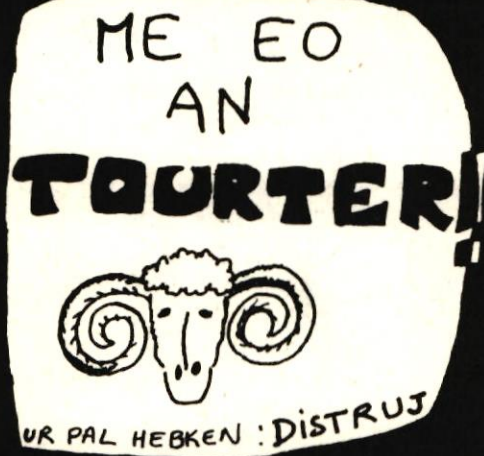
(C.D.R.P., 9 rue d'Antrain, Roazon.)

Bet hon eus iwe daou levr newez gant Al Liamm. *Gurvan*, ar marc'heg estrañjour a zalc'h da gloaad an adembannadur eus oberoù Malmanche, ha *Fri Korloko*, gant Tudual Huon, ur vandenn dresset modern-tre ha plijus, a raio dudi ar re yaouank koulz hag ar re all.

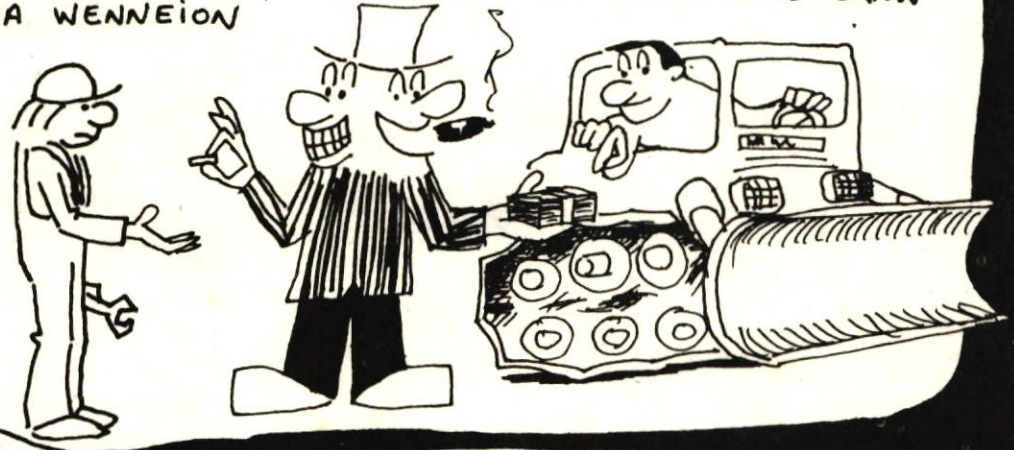
(Al Liamm, Mlle J. Queillé,

Editions Al Liamm, 4, rue Notre-Dame, 22200 Guingamp.)

BREIZH N'EMA KET DA WERZHAÑ

GOUDE BEZAÑ BET SAVET GANT LABOURERIEIEN PAET
DISTER ON BET GWERZHET EVID UN TOULLAD BRAW
A WENNEION

PLAENAEET 'M EUS KILOMETRADOÙ
A GLEUZIOÙ

MONT ARAN ZOKEN D'AR MANIFESTADEGOÙ

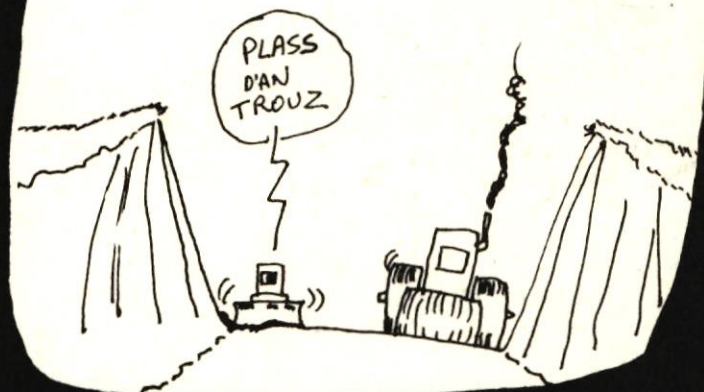
PLASS DA URZH
AR PENN-BAZH

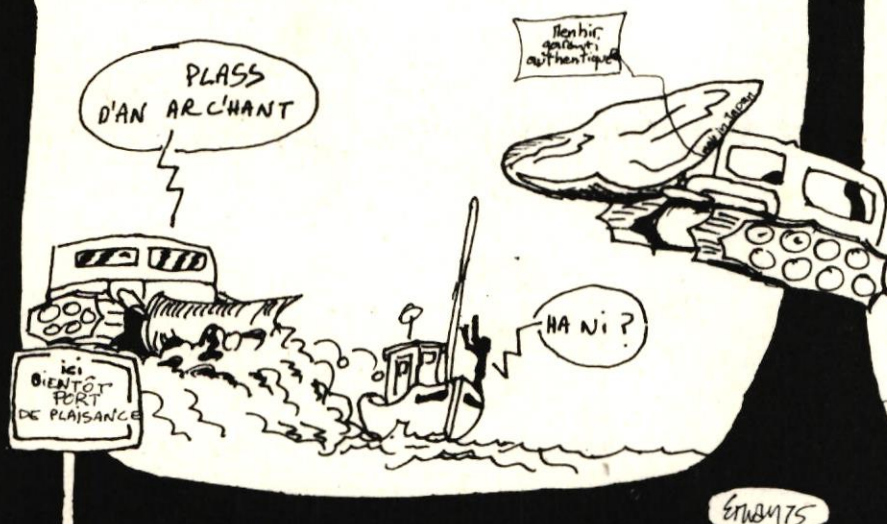
FREUSET 'M EUS TIEZ KOZH EVID SEVEL
TIEZ AR NEWEZ

DISTRUIJET AMEUS MENEZIOÙ HA
TORGENNOÙ EVID REIÑ PLASS D'AN HEATOÙ BRAS

KROUET 'M EUS PLIJADURIOÙ ABEB SEURT EVID
AN DOURISTED

BREMAÑ E KOMPESAN ADOÙ EVID MA VO
SAVET KREIZENNOÙ NUKLEEL

